

ОП „БЛАГОУСТРОЯВАНЕ“ – ГАБРОВО

5300 Габрово, бул. „Трети март“ №53, тел.: 066/ 800 171, факс: 066/ 801 436

ОТЧЕТ НА ГОДИШЕН РАБОТЕН ПЛАН
за 2021 г.

*на отдел „Озеленяване“ в ОП „Благоустройство“,
Община Габрово*

Озеленяване

ОП „БЛАГОУСТРОЯВАНЕ“ – ГАБРОВО

5300 Габрово, бул. „Трети март“ №53, тел.: 066/ 800 171, факс: 066/ 801 436

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият отчет на отдел „Озеленяване“ е разработен въз основа на *Годишния работен план за 2021 г.* на отдела и във връзка с изпълнението на *Стратегия за развитие на зелената инфраструктура на град Габрово 2017 – 2023*, приета с Решение № 72 от 27.04.2017 г. на Общински съвет – Габрово. В т. 2 от същото Решение, Общински съвет задължава кмета на Община Габрово всяка година да отчита изпълнението по приложение на Стратегията за предходната бюджетна година. Отчетът съдържа информация за дейността на отдела през 2021 г., както и предприети конкретни мерки за подобряване състоянието на зелената инфраструктура на града, реализирани проекти, обекти и инициативи.

ОП „БЛАГОУСТРОЯВАНЕ“ – ГАБРОВО

5300 Габрово, бул. „Трети март“ №53, тел.: 066/ 800 171, факс: 066/ 801 436

ДЕЙНОСТИ, СВЪРЗАНИ С РАЗВИТИЕ И ПОДДЪРЖАНЕ НА ЗЕЛЕНАТА СИСТЕМА

➤ ***Реализирани обекти/ проекти/ инициативи***

Основните дейности, изпълнявани от отдел „Озеленяване“ към ОП „Благоустройство“ са свързани с изграждане и поддържане на зелената система на община Габрово във всичките ѝ аспекти. Отделът, още от създаването му като общинско звено, обгрижва площите, стопанисвани от Общината в установените пет района на територията на града, съгласно наложените приоритети и честота, повлияна от местоположението, натовареността и капацитета на обектите. Ежегодно бива съставен план за възстановяване на съществуващи или изграждане на нови зелени площи, съгласно потребностите на населението, състоянието на терените и текущите проекти за ремонт и реконструкция на улична мрежа, вътрешноквартални пространства и други.

През 2021 г. отдел „Озеленяване“ стартира с довършителни дейности на започнати през предходната година обекти и изпълнение на непредвидени за годината такива, които въпреки осезателната липса на работна ръка, успя да съвмести с текущото поддържане на зелените площи и общинската пътна мрежа. В края на зимния сезон и началото на пролетта отделът се зае с нарязването и изваждането на тревни чимове от стадион „Христо Ботев“ (около 7 дка), транспортирането и полагането им на няколко значими за града обекта:

- ***Зелени площи по протежение на ул. „Светло бъдеще“, кв. Трендафил I:***

Обект, чието изпълнение започна през 2020 г. със санитарно прочистване на зелените площи от самонастанила се и издънкова растителност, грубо заравняване на терените с едрогабаритна механизация, премахване на строителни и битови отпадъци, насипване с почва и засаждане на декоративна растителност. През 2021 г. вегетативните площи са допълнително подравнени, а върху тях са положени тревните чимове, премахнати от стадион „Христо Ботев“ при реконструкцията на спортната база. Новозасадените храсти и дървета са мулчирани с материал, получен от дробенето на клони в базата на предприятието или директно на обекта.

В част от междублоковите пространства в обхвата на квартала, извън подновените терени, са проведени дейности по премахване на сухи и опасни дървета, прерасла растителност, подмладяване и оформяне на храстови масиви и групи, санитарни резитби на дървета. На места са изкоренени съществуващи пълзи, а част от площите са подравнени.

- ***Градската градина до църквата „Успение Богородично“***

След започналата цялостна реконструкция на градската градина в края на 2020 г., включваща оформяне на корони и провеждане на санитарни резитби на дървета и храсти, изграждане на автоматизирана поливна система, осъществена от външен изпълнител, през отчетната година отдел „Озеленяване“ продължи с насипване и подравняване на

ОП „БЛАГОУСТРОЯВАНЕ“ – ГАБРОВО

5300 Габрово, бул. „Трети март“ №53, тел.: 066/ 800 171, факс: 066/ 801 436

зелените площи, обработка на почвата и зачимяване. Впоследствие допълнително са мулчирани зоната с рози и ивиците с новозасадени храсти. Двукратно през година са засадени сезонни цветя на мястото на премахнатите смрики в оформените цветни петна около параклиса и сцената.

Извън дейностите на отдела, е преасфалтирана алейната мрежа, ивиците с павета са пренаредени, а бетонните елементи, разделящи пешеходните потоци от зелените площи, са реновиран и върху тях предстои да бъдат монтирани пейки, част от които вече са изработени от ОП „Благоустройство“. Предварително проверени и подновени са отводнителните системи и подземните комуникации на територията на обекта, а на мястото на бившата чешма е монтирана скулптура на Александър Керков – Керката.

сн.1 и сн.2 Градската градина преди реконструкцията

сн.3 и сн.4 Градската градина в процес на зачимяване

- **Зелени площи в обхвата на новоизградената част на ул. „Баждар“ между ул. „Чардафон“ и ул. „Скобелевска“**

Съществуващите зелени площи между р. Синкевица и новоизградената част на ул. „Баждар“, претърпяха съществена промяна през 2021 г. След приключване на строително – ремонтните дейности и пълната трансформация на пространството (изграждане на кръгово кръстовище и автомобилна връзка между ул. „Чардафон“ и ул. Скобелевска“, оформяне на паркоместа, надграждане на подпорната стена към реката, подмяна на подземни комуникации, корекция на алейната мрежа с изграждане на нови пешеходни

ОП „БЛАГОУСТРОЯВАНЕ“ – ГАБРОВО

5300 Габрово, бул. „Трети март“ №53, тел.: 066/ 800 171, факс: 066/ 801 436

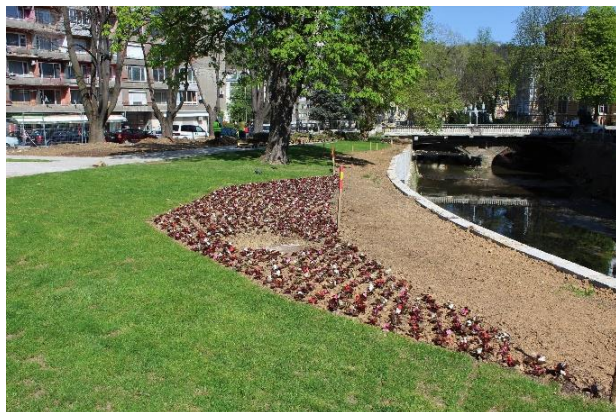
алеи), зоните с растителност са подложени на основна реконструкция. Терените са прочистени от прерасла растителност, премахнати са съществуващи пънове. Във връзка с промяната на геометрията на терена, направените подобрения и изграждането на кръгово кръстовище, се наложи премахването на няколко дървета, чието състояние не предполага запазването им. На останалите са проведени резитби за прореждане и олекотяване на короните, премахване на сухи, съхнещи и счупени клони, с цел подобряване на състоянието им и обезопасяване на пешеходното преминаване.

За достигане нивото на надградената подпорна стена, зелените площи са насипани със значителни количества почва, впоследствие подравнени и фрезовани. В централната част на пространството, около запазените липи, е оформена геопластика.

След основната обработка на вегетативните зони е засаден жив плет от вечнозелени декоративни храсти с височина 60-70 см, служещ за преграда, ограничаваща преминаването в посока към реката. Оформени са цветни фигури (първоначално със сезонна растителност, впоследствие, при есенното зацветяване – подменена с многогодишни цветя). Положени са тревни чимове на цялата площ. Съставът на почвата в зоните с декоративна растителност допълнително е подобрен чрез добавяне на компост – продукт, набавен от Регионално депо за неопасни отпадъци – Габрово, а през есента ивицата с храсти и петната с цветна растителност са мулчирани.

сн.5 и сн.6 Състояние на зелените площи в обекта преди реконструкцията

сн.7 и сн.8 Зелени площи в обхвата на обекта в процес на реконструкция

ОП „БЛАГОУСТРОЯВАНЕ“ – ГАБРОВО

5300 Габрово, бул. „Трети март“ №53, тел.: 066/ 800 171, факс: 066/ 801 436

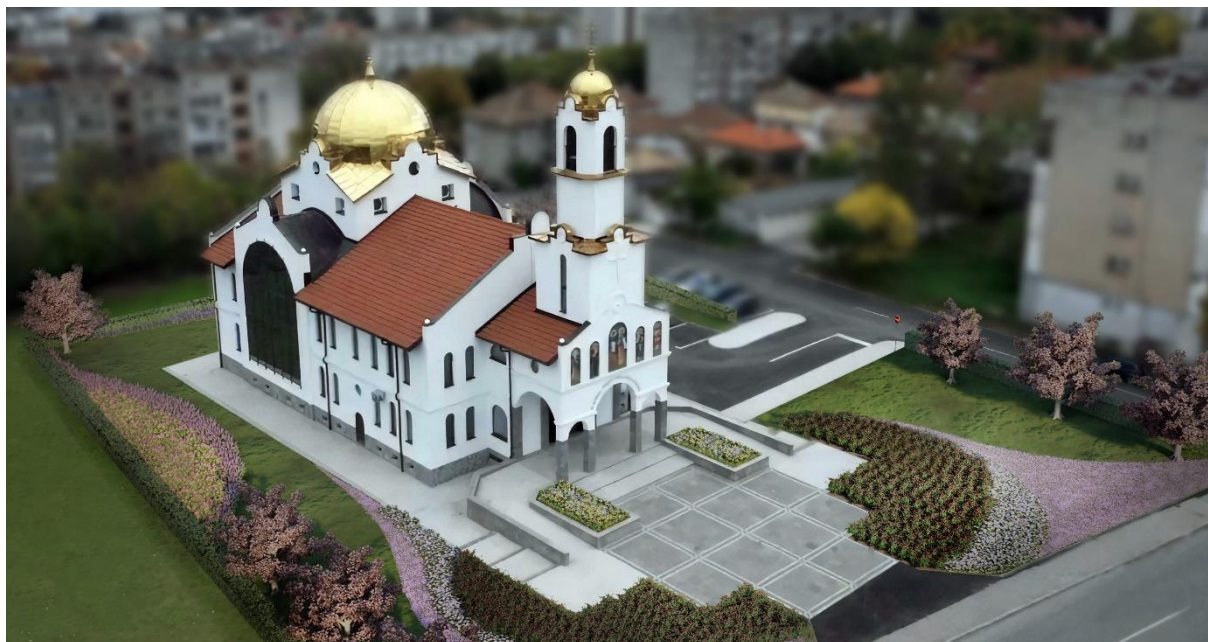
Освен трите значими за града обекта, чието обновяване на зелените площи е извършено изцяло от отдел „Озеленяване“, през 2021 г. са проведени и други дейности, свързани с изграждане/ облагородяване на публични пространства в градската среда, чието осъществяване се проведе съвместно с жители, учреждения и доброволци:

- ***Зелена площ около новоизградената църква „Св. Св. Онуфрий, Дамаскин и всех мучеников Габровских“***

През 2020 г. теренът около новоизградения храм е цялостно обработен – почистен от растителни и строителни отпадъци, премахнати са съществуващи бетонни основи, насапан, подравнен и затревен. През отчетната година, съвместно с дарителите на декоративната растителност за обекта, по предварително изготвен, одобрен и съгласуван с църковното ръководство проект, по кадастралните граници на обекта е засаден жив плет от вечнозелени храсти, допълнен с декоративно цъфтящи дървета от вида японска вишна.

Цветята в повдигнатите цветници пред входа на храма са осигурени от ОП „Благоустройство“ и се подменят заедно със сезонната смяна на останалите цветни фигури в града.

До момента разработеният проект не е цялостно изпълнен, но предстои неговата реализация.

сн.9 Проект за облагородяване на пространството около църквата „Св. Св. Онуфрий, Дамаскин и всех мучеников Габровских“, визуализация л. арх. Мария Савова

ОП „БЛАГОУСТРОЯВАНЕ“ – ГАБРОВО

5300 Габрово, бул. „Трети март“ №53, тел.: 066/ 800 171, факс: 066/ 801 436

- **Кампания „Зелено Габрово“**

Ежегодната инициатива на Община Габрово, провеждана под ръководството на отдел „Озеленяване“, се осъществи през пролетта на 2021 г. Кампанията се радва на огромен успех, като включилите се участници са двойно повече от предходните години – над четиридесет междублокови и обществени пространства на територията на града и част от селата на община Габрово.

По-голямата част от предоставена в кампанията растителност, е произведена от служителите на отдел „Озеленяване“ в оранжерии на ОП „Благоустройство“.

сн.10 и сн.11 Доставка на декоративна растителност в кампания „Зелено Габрово“ на различни обекти

„Зелено Габрово“ е начинание, целящо включване на обществеността в мероприятията по облагородяване, поддържане и опазване на зелената инфраструктура, в което Община Габрово чрез отдел „Озеленяване“ на ОП „Благоустройство“, предоставя растителност и съвети на доброволците, участващи със собствен труд в засаждането и последващото поддържане на подобрените пространства.

Друга кампания, реализирана от отдел „Озеленяване“, е даряването на част от миналогодишните луковици на лалета на кметства, учебни и социални заведения, клубове и други.

➤ **Текущо поддържане на зелени площи**

Въпреки трудностите, свързани с изпълнението на посочените значими и не малки по обем и дейности обекти и инициативи, както и кратките срокове, в които трябваше да бъдат завършени, екипът на „Озеленяване“ успя да се справи със задачите, като едновременно с това подготвяше останалите зелени площи и декоративна растителност за предстоящия активен сезон. Успоредно с разписаните си ежедневни служебни задължения, свързани с поддържането на зелената система и въпреки наложилата се тенденция в последните години за невъзможност да се обособят групи със сравнително

ОП „БЛАГОУСТРОЯВАНЕ“ – ГАБРОВО

5300 Габрово, бул. „Трети март“ №53, тел.: 066/ 800 171, факс: 066/ 801 436

постоянен персонал и численост, подходящи за оптимално поддържане на зелените площи, в рамките на активния сезон отделът пое и допълнителни ангажименти, дори и в периоди на изключително натоварване и макар с известно закъснение от поставените срокове, като например:

- Цялостно прочистване на пътен участък с. Кметовци – с. Цвятковци във връзка с реконструкция на пътя;
- Косене и премахване на надвиснали клони в местността Узана, обособяване на места за паркиране и др., във връзка с провеждането на Узана Поляна Фест;
- Прочистване на съществуващ, но неподдържан черен път в с. Смиловци;
- Косене и премахване на самонастанила се растителност на язовирната стена на яз. Синкевица;
- Премахване и кастрене на самонастанила се растителност в коритото на р. Янтра, р. Синкевица и р. Паничарка в зоните от ул. „Македония“ до Спортна зала „Орловец“, в района на завод „Капитан Дядо Никола“ и в района на ОП „Благоустройство“;
- Премахване на опасни и сухи дървета на територията на ЕМО „Етьр“, детски градини, ясли и др.;
- Премахване на храсти и сухи дървета на територията на Национална Априловска гимназия във връзка с изграждането на беседка по проект на Община Габрово;
- Премахване на клони около стълбовете на уличното осветление във връзка с изпълнение на договор за подмяна на осветителните тела;
- В условията на пандемията от Covid-19 през последните две години (2020 и 2021), отделът беше ангажиран в изпълнението на противоепидемични мерки, като в продължение на месеци служителите участваха в дезинфекцията на обществени площи, сгради и др.

Във връзка с инцидент от 30.06.2021 г. в градската градина до Драматичен театър „Рачо Стоянов“, кметът на Община Габрово сформира извънредна комисия с представители на Община Габрово, ОП „Благоустройство“, ТП ДГС – Габрово и РИОСВ – В. Търново, на която беше възложено да извърши проверка на фитосанитарното състояние на дърветата в обществени паркове и градини, детски и учебни заведения, пешеходни зони и други обществени площи. В резултат, в рамките на няколко седмици, са направени огледи на състоянието на дърветата по външни белези в период на усилена вегетация и в облистено състояние, като е установено наличието на опасни и/ или сухи дървета; сухи и/ или счънени основни разклонения и наличие на суховършия; дървета с дебалансиран корони, опасно надвиснали клони над съоръжения и пешеходни потоци; наличие на хралупи, мразобойни, загивания в основите на дърветата, патогени, видими повреди в кореновата система, представляващи потенциална опасност; дървета със срастване на основни разклонения, голям диаметър на стъблото и голяма височина; самонастанили се дървета, израснали в непосредствена близост до основи на сгради и съоръжения, нарушаващи целостта им; дървета, неподходящи за детски площадки съгласно чл. 15 от *Наредба №1 за условията и реда за устройството и безопасността на площадките за игра*; други видими проблеми и опасности.

ОП „БЛАГОУСТРОЯВАНЕ“ – ГАБРОВО

5300 Габрово, бул. „Трети март“ №53, тел.: 066/ 800 171, факс: 066/ 801 436

На база констатациите, описани в протокола на комисията, на ОП „Благоустрояване“ и в частност на отдел „Озеленяване“, е възложено част от премахването на описаните дървета, което започна в края на лятото, а за останалите са издадени предписания на техните стопани.

Предвид проявения обществен интерес относно някои от засегнатите дървета, за пореден път бяха използвани услугите на външна фирма за диагностика на структурата и стабилността на дървесината чрез неинвазивни методи със специализирана техника. Съобразно изготвените доклади, са взети съответните мерки.

ОП „БЛАГОУСТРОЯВАНЕ“ – ГАБРОВО

5300 Габрово, бул. „Трети март“ №53, тел.: 066/ 800 171, факс: 066/ 801 436

ПРОИЗВОДСТВО НА ЦВЕТА И ДЕКОРАТИВНА РАСТИТЕЛНОСТ

➤ Цветопроизводствено стопанство

Едни от дейностите, развивани в последните няколко години от отдел „Озеленяване“ и заложи в *Стратегия за развитие на зелената инфраструктура на град Габрово 2017-2023*, са обогатяване/ модернизация на материално – техническата база на отдела и изграждане на база за съхранение и отглеждане на посадъчен материал. След първоначално възстановените оранжерии в ОП „Благоустройство“ в рамките на проект „Цветен град“ и полагане началото на производство и съхранение на цветя, отделът ежегодно се старее да разшири количеството и видовото разнообразие на отглежданата растителност, както и да подобри условията за производство със средства, осигурени от текущия бюджет за съответната календарна година.

През 2021 г. ремонтните дейности в производствена база на отдела продължиха с възобновяване на бетонната настилка в преходните складови помещения (сх.1), като при реновирането ѝ са изградени ВиК шахти и положени тръби, свързани с водопроводната инсталация, с цел евентуално по-нататъшно развитие на поливните системи. Започна и частична подмяна на покривната конструкция на складовите помещения, като в края на годината изцяло подменена е конструкцията на първото складово помещение, а частично – на второ и трето. По подобие на съществуващото до момента положение, покривната конструкция е подменена с ламарина (от северната страна) и с поликарбонат, пропускащ светлината, от южната. Помещенията освен за складове, биха могли да се използват и за съхранение на растителност, изискваща ниски положителни температури през зимата, след пълното им затваряне.

В стаите за почивка на персонала, намиращи се в преместваемия фургон, са закупени и монтирани два броя климатици и един компютър за организатора за обезпечаване на административните задължения, които са му вменени.

сн.12. Състояние на откритото пространство пред оранжерии №1 и №2 в момента

сн.13. Състояние на складово пространство №1 в момента

ОП „БЛАГОУСТРОЯВАНЕ“ – ГАБРОВО

5300 Габрово, бул. „Трети март“ №53, тел.: 066/ 800 171, факс: 066/ 801 436

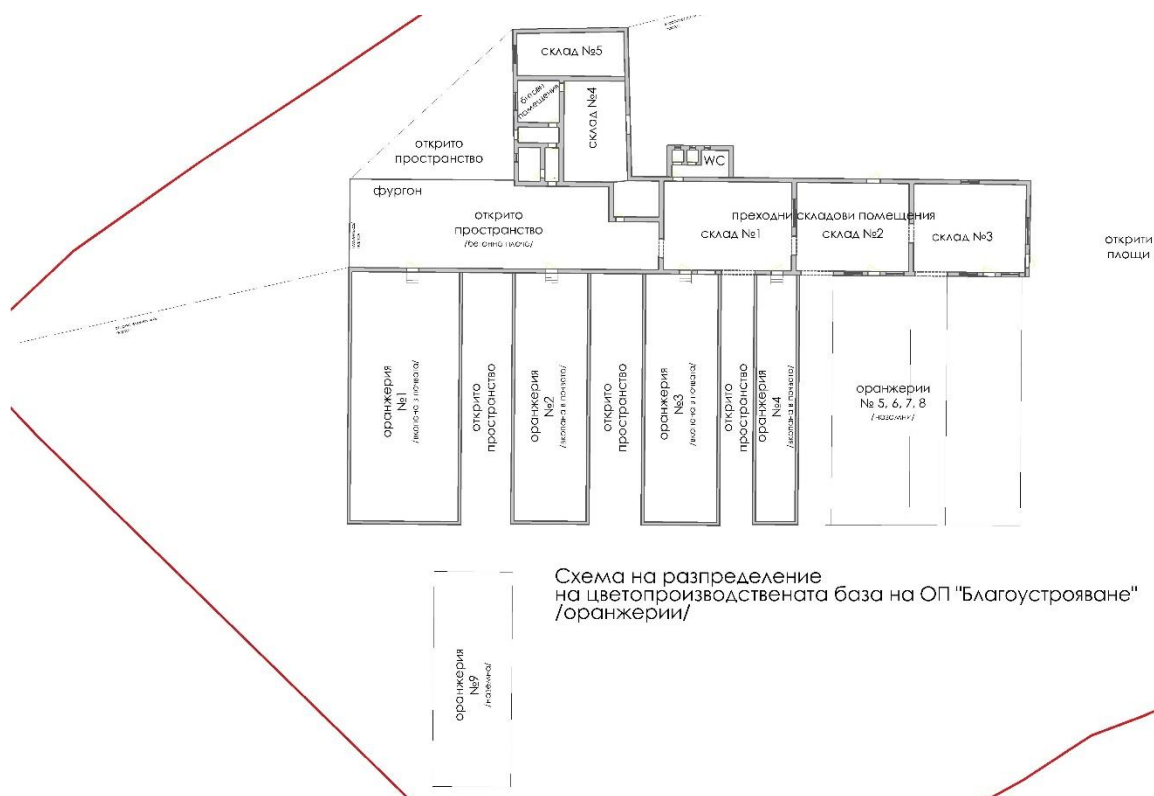
сн.14. Състояние на склад №3 в момента

сн.15. Състояние на съществуващите битови помещения в момента

➤ *Разпределение на базата и предназначение на помещенията*

В следващата схема е показано разпределението на оранжериите, складовите помещения и откритите площи на територията на базата, а след нея са дадени кратки пояснения за предназначението и състоянието в момента на всяка отделна сграда/ конструкция.

сх.1. Цветопроизводствено стопанство, ОП „Благоустройство“

ОП „БЛАГОУСТРОЯВАНЕ“ – ГАБРОВО

5300 Габрово, бул. „Трети март“ №53, тел.: 066/ 800 171, факс: 066/ 801 436

- *Оранжерия №1*

Разположена е непосредствено до главния вход на базата, срещу фургона, и е първата възстановена оранжерия в рамките на проект „Цветен град“. Достъпът до вътрешността ѝ се осъществява от открито пространство посредством стъпала, тъй като е вкопана в почвата. Стените ѝ от изток, запад и юг се състоят от тухлен зид, достигащ до нивото на почвата, върху който е монтирана метална конструкция с частично отваряеми прозорци във вертикалната част. Металните части са реновирани през 2017 г., монтирано е ново остъкляване. Северната страна (с входа към оранжерията) представлява тухлена стена, част от разрушена масивна сграда. Покрай тухления зид с металната конструкция, По-образно са разположени бетонни стелажи, а в средата на оранжерията се намират две успоредни бетонни „маси“, между които има алеи за обслужване на растенията. Подът е с подновена бетонна замазка, с улеи за оттичане на водата към съществуваща канализация.

Оранжерията е електрифицирана с изградена нова ел. инсталация и монтирани осветителни тела, закрепени за металната конструкция. Изцяло изградена е автоматизирана поливна система, състояща се от няколко кръга с възможност за самостоятелно регулиране.

Оранжерията не се отоплява, въпреки че в нея се съхраняват и отглеждат незимоустойчиви растения, които изискват положителни температури през зимните месеци. За затопляне на въздуха се разчита на слънчевата светлина и временната вътрешна конструкция от найлон, която се изгражда в началото на всеки отоплителен сезон.

сн.16 оранжерия №1

ОП „БЛАГОУСТРОЯВАНЕ“ – ГАБРОВО

5300 Габрово, бул. „Трети март“ №53, тел.: 066/ 800 171, факс: 066/ 801 436

В оранжерия №1 презимуват сандъчетата с цветя от фасадата на Община Габрово, висящите кашпи на ул. „Софроний Врачански“ и други, а в началото на пролетта свободните пространства по стелажите се запълват с пикираните разсади от втора оранжерия, които поетапно трябва да бъдат закалявани.

- *Оранжерия №2*

Намира се след оранжерия №1, като между тях има свободно пространство. Достъпът до вътрешността ѝ се осъществява от открито пространство, посредством стъпала, тъй като оранжерията е вкопана в почвата. Стените ѝ от изток, запад и юг се състоят от тухлен зид, достигащ до нивото на почвата, върху който е монтирана метална конструкция с частично отваряеми прозорци във вертикалната част. Металните части са реновирани през 2017 г. в рамките на проект „Цветен град“, монтирано е ново остъкляване. Северната страна (с входа към оранжерията) представлява тухлена стена, част от разрушена масивна сграда. Покрай тухления зид с метална конструкция, П-образно са разположени бетонни стелажки, а в средата на оранжерията се намира една бетонна „маса“. Между отделните стелажки има алеи за обслужване на растенията. Подът е с подновена бетонна замазка, с улеи за оттичане на водата към съществуваща канализация.

Оранжерията е електрифицирана с изградена нова ел. инсталация и монтирани осветителни тела. Изцяло е изградена автоматизирана поливна система, състояща се от няколко кръга с възможност за самостоятелно регулиране.

сн.17 оранжерия №2

ОП „БЛАГОУСТРОЯВАНЕ“ – ГАБРОВО

5300 Габрово, бул. „Трети март“ №53, тел.: 066/ 800 171, факс: 066/ 801 436

В оранжерия №2 се отглеждат изключително чувствителни към промяната на средата и условията растения, поради което е снабдена с импровизирани „щори“ от засенчваща мрежа, регулиращи количеството пропускаема слънчева светлина. Това е и единствената отопляема оранжерия в момента, в която за намаляване на загубите на топлина през зимните месеци, се изгражда временна вътрешна конструкция от найлон, захванат за съществуващите метални профили. Тук се засяват семената за производството на разсад за лятното зацветяване (през месеците февруари – април), вкореняват се резници и се пикират младите растения. Тук се съхраняват и майчините растения от топлолюбиви видове, използвани за размножаване.

- *Оранжерия №3*

Намира се след оранжерия №2, като между тях има свободно пространство. Достъпът до оранжерията се осъществява от покрито преходно складово пространство (склад №1) посредством стъпала, тъй като е вкопана в почвата. Габаритите и разпределението на стелажите са идентични с тези на оранжерия №2.

Оранжерията не е покрита, не е електрифицирана и не е водоснабдена. Съществуващата метална конструкция се нуждае от обновяване. Подът е с компрометирана бетонна замазка, която също има нужда от ремонт.

- *Оранжерия №4*

Намира се след оранжерия №3, като между тях има свободно открито пространство. Достъпът до оранжерията се осъществява от покрито преходно складово пространство (склад №1) посредством стъпала, тъй като е вкопана в почвата. Стените ѝ от изток, запад и юг се състоят от тухлен зид, достигащ до нивото на почвата, върху който е монтирана метална конструкция. Северната страна (с входа към оранжерията) представлява тухлена стена, част от съществуваща масивна сграда. Покрай тухления зид П-образно са разположени бетонни стелажки. Подът е с компрометирана бетонна замазка.

Оранжерията не е покрита, не е електрифицирана и не е водоснабдена.

По дължина оранжерия №4 граничи с оранжерия №5 чрез обща метална конструкция.

сн.18 оранжерия №3

сн.19 оранжерия №4

ОП „БЛАГОУСТРОЯВАНЕ“ – ГАБРОВО

5300 Габрово, бул. „Трети март“ №53, тел.: 066/ 800 171, факс: 066/ 801 436

В края на зимата и началото на пролетта, оранжерии №3 и №4 се покриват с найлон за предпазване от слани и се използват основно за разселване, закаляване на младите растения и отглеждането им до размер, подходящ за засаждане на постоянно място. Поради липсата на плътна покривна конструкция, оранжерииите се използват главно след началото на м. април, когато рискът от загуба поради ниски външни температури значително намалява. Впоследствие найлонът се замества със засенчваща мрежа, която регулира преминаването на слънчева светлина и предпазва растенията от градушки. През лятото наличните стелажи са изключително подходящи за отглеждането на цветя за есенното зацветяване.

- *Оранжерии № 5, 6, 7 и 8*

Оранжерииите са непокрити, със съществуваща метална конструкция, разположени на земна основа, на повърхността на почвата, като първата от тях (№5) граничи по дължина с оранжерия №4 чрез обща метална конструкция. Оранжерииите не са електрифицирани и не са водоснабдени.

сн.20 и сн.21 оранжерии №5 - №8

Към момента оранжерииите се използват като площи на открито, предимно през топлите месеци, както и за отглеждане на многогодишни зимоустойчиви растения. През пролетните и летните месеци оранжерииите се покриват със засенчваща мрежа.

- *Оранжерия №9*

сн.22 Поглед към южната страна на оранжерииите, в дясно – оранжерия №9

ОП „БЛАГОУСТРОЯВАНЕ“ – ГАБРОВО

5300 Габрово, бул. „Трети март“ №53, тел.: 066/ 800 171, факс: 066/ 801 436

Намира се на втора линия спрямо останалите в посока към реката. Представлява съществуваща метална конструкция, частично покрита със стъкла. Оранжерията е на земна основа, покрита с антиплевелно зебло. Не е електрифицирана и не е водоснабдена. Използва се за отглеждане на многогодишни зимоустойчиви растения.

- *Складови помещения №1, 2 и 3*

Това са преходни складови пространства, с масивни тухлени стени от всички страни, с отвори за врати и прозорци, които към момента липсват. Покривът е с метална конструкция, двускатен – единият скат е с покрив с ламарина, другият – частично покрив в поликарбонат (само над склад №1). Част от стените са измазани, подът е обновен през 2021 г., като в трите помещения има изградена по една шахта за водоснабдяване на оранжерии (№3-№8).

Складовете се използват най-вече за съхранение на почвени смеси, торове, амбалаж и други материали, но също и за временно съхранение на цветен разсад (сн.13 и сн.14). В задната част на склад №1 има съществуващо мокро помещение (тоалетна и вероятно баня) с тухлени стени и стари, неработещи инсталации. Използва се за склад за луковци, а през лятото за засяване на семената от теменужки, които изискват хладно и тъмно помещение, със сравнително постоянна температура, до момента на покълване на семената. За целта отдел „Строителство и поддръжка“ изработи стелажи, върху които е възможно съхранението на по-голямо количество терини.

- *Складови помещения №4 (бивше котелно) и №5 (почти изцяло разрушено)*

Нуждаят се от цялостно обновяване, демонтаж на амортизирани съоръжения, изравняване на нивото на пода на кота ±0,00, подмяна на покривна конструкция и други. В момента се използва единствено преддверието на склад №4 за съхранение на материали.

- *Битовите помещения*

Изградени са от тухлени стени, покрив с керемиди, но се нуждаят от цялостен ремонт, вкл. подмяна на покривна конструкция, дограма, изграждане на нови инсталации. В момента не се използват, тъй като достъпът до тях е ограничен, а вероятността от инциденти – значителна (сн.15).

Освен размножаването и производството на цветя и декоративна растителност за нуждите на Община Габрово, отделът се грижи и за последващото развитие на индивидите до момента на тяхната реализация в зелените площи и цветните фигури в града и общината. В оранжерии се поддържат определени резервни количества посадъчен материал, отглеждат се и растения, използвани за вземане на резници; съхраняват се грудки и луковци в периода на покой на растенията; лагеруват многогодишни растения, които в условията на тукашния климат не могат да презимуват на открито; престояват растения от доставки до момента на тяхното засаждане и други.

Възможностите за производство на растителен посадъчен материал на отдел „Озеленяване“, въпреки наличието на сравнително добра материално-техническа база,

ОП „БЛАГОУСТРОЯВАНЕ“ – ГАБРОВО

5300 Габрово, бул. „Трети март“ №53, тел.: 066/ 800 171, факс: 066/ 801 436

са ограничени, но се свеждат до реалното размножаване на десетки хиляди сезонни и многогодишни цветя, декоративни треви и храсти на годишна база.

➤ *Методи на производство/размножаване на растенията*

Методите за размножаване на растенията са разнообразни и при различните видове се използват един или няколко от тях, в зависимост от индивидуалните особености. Растенията се размножават съгласно технологични схеми на производство, описани в специализираната литература.

Двата основни начина на размножаване са семенно и вегетативно, като в условията, в които работи отделът, най-често се използват следните:

- *Чрез семена*

От семена се произвеждат най-голямо количество растения в оранжериите. Семената се добиват по няколко начина – чрез текущата за съответната година обществена поръчка за доставка на цветя и декоративна растителност или чрез събиране от наличните в града цветя, засадени в цветните фигури. Тъй като наследствената информация, заложена в семената, както и нейното проявление в новообразуваните индивиди, е от изключителна важност при зацветяване на представителни пространства, при определени хибридни сортове след първата година на производство не е желателно да се използват семена от същите индивиди поради разпад на декоративните признаци и качества на растенията, като цветята често израстват нееднородни по височина и хабитус, различни по багра и т.н. Това налага ежегодното закупуване на професионални семена.

При събиране на семена от цветните фигури, след прибирането им в базата, те преминават през няколко допълнителни процедури – просъхване, прочистване, сортиране, обработка и съхранение. В подходящия период, семената се засяват (обикновено в терини), от които произлизат готови разсади за пикиране, когато младите поничи биват преместени в самостоятелни саксийки с различна големина. При някои видове е необходимо и последващо пресаждане в по-големи саксии преди да бъдат засадени на постоянно място.

сн.23 и сн.24 Размножаване на сезонни цветя чрез семена

ОП „БЛАГОУСТРОЯВАНЕ“ – ГАБРОВО

5300 Габрово, бул. „Трети март“ №53, тел.: 066/ 800 171, факс: 066/ 801 436

- *Чрез резници*

Резници се вземат от различни части на растенията – стъбло, корен, листа, като този метод на вегетативно размножаване намира широко приложение в сферата на цветопроизводството. В оранжериите на предприятието, резници се вземат предимно от стъблото на растението, а методът се използва основно за листнодекоративни цветя, рози и някои видове храсти. За целта се отглеждат майчини растения, съхранявани в оранжериите, или резници биват взети директно от растения в зелените площи преди или по време на тяхното изваждане/ обгрижване/ зазимяване. Резниците се залагат за вкореняване в пясък или почвени смеси до формиране на сравнително добре развита коренова система, след което готовите растения се засаждат в индивидуални саксийки. За някои видове, чието развитие и растеж отнема по-дълго време, се налага последващо пресаждане в по-големи саксии до достигането им на размер, подходящ за засаждане в зелените площи.

- *Чрез разделяне на коренища*

Използва се предимно при многогодишни цветя и някои видове дребни храсти и декоративни треви, чието развитие позволява разделянето на туйките и розетките за създаване на нови растения. Действието може да бъде изпълнено на терен (на съответния обект) или в оранжериите – за допълнително отглеждане и изнасяне във фигурите през следващ сезон.

- *Чрез разделяне на грудки и луковици*

Новите луковици се отделят в периода на покой на растенията, след изваждането и прибирането им от цветните фигури. При грудките процесът протича по подобен начин, като важно условие е при разделяне всяка нова част от грудката да съдържа пъпка, от която ще се развие новото растение. При прибирането на грудките и луковиците от цветните фигури, те се оставят за период от около седмица – две да засъхнат. На следващ етап биват почистени от остатъците от почва и листа, разделени, сортирани по големина, вид, сорт и т.н., обеззаразени с различни препарати за растителна защита и прибрани за съхранение. В периода на съхраняване периодично се преглеждат за евентуално наличие на изсъхване или развитие на гнилостни процеси.

➤ *Видово разнообразие*

Видовото и сортово разнообразие зависи от възможностите за доставка на семена, екологичните и биологични изисквания на растенията, времето за израстване на посевния и посадъчен материал, както и човешкият фактор. Броят на цветята, които се отглеждат през зимния период е строго обвързан с капацитета на отопляемата оранжерия. Друг проблем, влияещ на производството, е сезонността на работа – обикновено в рамките на един до максимум два месеца трябва да бъде произведено цялото количество сезонна растителност, която да бъде вложена в цветните обекти. Въпреки това, екипът на оранжериите непрестанно опитва размножаването на различни видове и сортове растения за външна и вътрешна декорация, като освен сезонни и многогодишни цветя, оранжериите произвеждат декоративни храсти, треви и почвопокривна растителност.

ОП „БЛАГОУСТРОЯВАНЕ“ – ГАБРОВО

5300 Габрово, бул. „Трети март“ №53, тел.: 066/ 800 171, факс: 066/ 801 436

таблица 1 – видове произведена растителност в оранжерията на ОП „Благоустройство“ за 2021г.

№	латинско наименование	българско наименование	тип растение
1	Alternanthera amoena	алтернатера	листнодекоративно, едногодишно в зелените площи
2	Cineraria maritima	цинерария, сенецио	листнодекоративно, едногодишно в зелените площи
3	Dichondra argentea	дихондра	листнодекоративно, едногодишно в зелените площи
4	Iresine lindeni	ирезине	листнодекоративно, едногодишно в зелените площи
5	Bidens feruvifolia	биденс	цъфтящо, едногодишно в зелените площи
6	Celosia argentea	петльов гребен	цъфтящо, едногодишно в зелените площи
7	Lantana camara	лантана	цъфтящо, едногодишно в зелените площи
8	Pelargonium peltatum	сакъзче	цъфтящо, едногодишно в зелените площи
9	Pelargonium zonale	мушкато	цъфтящо, едногодишно в зелените площи
10	Salvia splendens	пламъче	цъфтящо, едногодишно в зелените площи
11	Tagetes patula	дупек, турта	цъфтящо, едногодишно в зелените площи
12	Cheiranthus cheiri	шибой	цъфтящо, двугодишно в зелените площи
13	Viola x wittrockiana	теменужка	цъфтящо, двугодишно в зелените площи
14	Canna indica	кана	грудки с прибиране през зимата
15	Zantedeschia aethiopica	кала	грудки с прибиране през зимата
16	Achillea millefolium	равнец	цъфтящо, многогодишно
17	Aster alpinus	астер, богородичка	цъфтящо, многогодишно
18	Coreopsis grandiflora	кореопсис, жълтичка	цъфтящо, многогодишно
19	Echinacea purpurea	ехинацея	цъфтящо, многогодишно
20	Echinops bannaticus	челядник	цъфтящо, многогодишно
21	Gaillardia hybrida	гайлардия	цъфтящо, многогодишно
22	Primula vulgaris	иглика	цъфтящо, многогодишно
23	Sedum spectabile	седум, тлъстига	цъфтящо, многогодишно
24	Iris sp.	ирис, перуника	цъфтящо, многогодишно, грудки
25	Hydrangea macrophylla	хортензия	декоративни храсти
26	Lavandula angustifolia	лавандула	декоративни храсти
27	Ligustrum vulgare	птиче грозде	декоративни храсти
28	Rosa floribunda	храстовидна роза	декоративни храсти
29	Rosa polyantha	бордюрна роза	декоративни храсти
30	Euonymus fortunei	чашкодрян	почвопокривни растения
31	Hedera helix	бръшлян	почвопокривни растения
32	Hosta sp.	хоста	почвопокривни растения
33	Vinca minor	зимзелен	почвопокривни растения
34	Festuca glauca	фестука, синя трева	декоративни треви

ОП „БЛАГОУСТРОЯВАНЕ“ – ГАБРОВО

5300 Габрово, бул. „Трети март“ №53, тел.: 066/ 800 171, факс: 066/ 801 436

➤ *Материали*

Освен посевните и посадъчни материали, майчини растения и други, отглеждани или престояващи в базата, цветопроизводството се нуждае от допълнителни средства, включени в ценообразуването на произведените растения, като материали и консумативи за отглеждане, разсаждане и създаване на благоприятни условия за развитие на растителността.

• *Торове, почвени субстрати и почвоподобрители*

Основните материали, използвани в цветопроизводството, са почвените смеси. В техния състав участват различни почвени структури, органични или синтетични торове, почвоподобрители и други. В зависимост от изискванията на конкретните видове, които се отглеждат/ съхраняват, структурата на кореновата им система и фазата на тяхното развитие, в почвените смеси се използват разнообразни видове и съотношения на отделните съставки. Най-често използван е специализираният **торфен субстрат**, дребна или едра структура, приготвен на базата на планинския торф. Почти винаги той бива смесен с **агроперлит** за подобряване структурата на почвата, който осигурява водо- и въздухопроходима среда за неукрепналата още коренова система на растенията. Към така приготвената смеска в някои случаи е необходимо добавянето на пречистен речен **пясък**, подобряващ механичните свойства на смеските, както и **тор от калифорнийски червей** за обогатяване на почвата. Освен изброените до тук, в определени фази на развитие се използват няколко вида **синтетични торове** в зависимост от изискванията на растенията – комплексен тор NPK, бавноразтворим гранулиран тор за цъфтящи растения с удължено действие, различни видове водоразтворими торове за образуване на листна маса, за залагане на цветни пъпки, за укрепване на растенията и т.н. В някои случаи към почвените смеси се добавя **компост**, набавен от Регионално депо за неопасни отпадъци, **влагозадържащи агенти**, **мулч** и други.

• *Препарати за растителна защита*

През 2021 г. оранжериите на ОП „Благоустрояване“ бяха включени в *Официалния регистър на професионалните оператори, извършващи дейност/и с растения, растителни продукти и други обекти* с удостоверение за регистрация GAB0072 в регистъра на Българска агенция по безопасност на храните към Министерство на земеделието, храните и горите. Като производител на растения, оранжериите подлежат на ежегоден фитосанитарен контрол от страна на БАБХ. Съгласно изискванията на агенцията, служител на отдела премина обучение за професионален потребител на продукти за растителна защита от професионална категория на употреба с професия „Растениевъдство“, специалност „Растителна защита“. По този начин е обезпечено използването на препарати за растителна защита от професионална категория не само на територията на оранжериите, но и в зелените площи като цяло.

Макар и рядко, се налага използването на препарати за борба с болести и вредители при установяване на такива по растенията, а понякога дейността се извършва с превантивна цел. Най-често използваните препарати са **фунгициди**, употребявани превантивно срещу гъбни заболявания и процеси на гниене при прибиране и съхранение на луковични и грудкови растения, при залагане на резници във вкоренилището, както и при

ОП „БЛАГОУСТРОЯВАНЕ“ – ГАБРОВО

5300 Габрово, бул. „Трети март“ №53, тел.: 066/ 800 171, факс: 066/ 801 436

установяване на съответните заболявания; **инсектициди** – при установяване на съответните вредители. На територията на оранжериите не се използват **хербициди**!

- *Терини, саксии и други материали*

Производството на растителност в оранжериите на този етап е изцяло контейнерно. За целта периодически се закупуват терини (за засяване на семената) и разнообразни по размер саксии, необходими за последващо пикиране и пресаждане на готовия разсад. В момента отделът разполага с достатъчно количество от тях, необходими за обезпечаване на поне един размножителен сезон, тъй като терините и саксиите са изработени от пластмаса и се използват в продължение на няколко години до пълното им амортизиране. Други материали, обезпечаващи дейностите по производство, съхранение и отглеждане на растителност, са **геотекстил**, използван за поставяне между бетонните стелажи и саксиите с цел задържане на влага и намаляване на температурната разлика в кореновия слой; **антиплевелно/ мулчиращо зебло**, полагано върху почвения слой в наземните оранжерии преди разселване на пикираните растения и предпазващо от развитие на плевели; **засенчваща мрежа**, с която се покриват неостъклените оранжерии за регулиране на слънчевото греене и предотвратяване от поражения или загуба на растения поради градушки в пролетния и летния сезон.

За целите на работния процес, служителите разполагат и с ръчни инструменти – различни видове лопатки, мотички, садила за луковици, лозарски ножици, ножици за клони, усилен лозарски ножици и други, които са за професионална употреба и са изработени от висококачествени материали.

ОП „БЛАГОУСТРОЯВАНЕ“ – ГАБРОВО

5300 Габрово, бул. „Трети март“ №53, тел.: 066/ 800 171, факс: 066/ 801 436

РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПРОИЗВЕДЕНАТА РАСТИТЕЛНОСТ

Ангажиментите по поддържане на зелената система на град Габрово, с които е натоварен отдел „Озеленяване“, включват изграждане и поддържане на всякакъв вид обществени зелени площи, цветни фигури, кашпи, подвижни и неподвижни цветници, декоративни цветни обекти и други. Работата по озеленяване и зацветяване на градската среда изисква точна последователност на действията, значителни и всеобхватни усилия за изпълнението ѝ, като производството на декоративна и цветна растителност е само една от страните на цялостния процес, при все, че не е достигнат пълния капацитет на възможното количествено и изчерпателно за тази дейност разнообразие, поради редица фактори (работна ръка, материална база, условия за размножаване на видове, изискващи специфични грижи и други). Това е и причината ежегодно да се сключват договори за доставка на цветя, семена, луковици, декоративна растителност, тревни смеси и чимове, които допълват многообразието от видове, използвани от отдела. Основен елемент в есенно-пролетното зацветяване, който вече за четвърта поредна година ще допълни пролетната пъстрота на градските градини, е дарението на различни сортове луковици на лалета и нарциси (по около 45 000 броя на сезон) от фирма „УКО БЪЛГАРИЯ“ ООД.

Произвежданата в оранжериите на ОП „Благоустройство“ растителност се използва основно за зацветяване на град Габрово. Разположените в представителните за града места цветни обекти се изпълняват предимно от сезонни цветя, докато в по-отдалечените зони фигурите постепенно се подменят с многогодишни цветя в комбинация с почвопокривна и храстова растителност или декоративни треви. Дейностите по създаване и поддържане на цветните обекти, се извършват от група „Цветя“ към отдел „Озеленяване“, състояща се от седем броя служители на длъжност „работник – озеленяване“ и един „организатор – дейности“. Към днешна дата групата поддържа близо 2500 м² (2,5 дка) цветни фигури от сезонни цветя; над 1200 м² (1,2 дка) цветни фигури с различни комбинации от сезонни, многогодишни цветя и декоративни храсти и треви; над 700 м² фигури с рози и близо 500 бр. кашпи, подвижни и неподвижни цветници, декоративни цветни обекти. Извън периодите на сезонна смяна на цветята, групата освен с текущото поддържане на цветните обекти, се включва в помощ на дейностите в оранжериите, в поддържането на храстовата растителност в паркове и градини, а през зимата – и в снегочистването.

Част от растителността ежегодно бива раздадена в организираната от отдела кампания „Зелено Габрово“, която има за цел да стимулира облагородяването на междублоковите пространства и обществени зелени площи с ограничено ползване чрез мотивиране на жителите на града и общината, които със своя доброволен труд участват в засаждането и последващите грижи за растенията. Всяка година бива предоставена растителност на кметове и кметски наместници в малките населени места на общината, на детски ясли, градини, училища и други общински институции.

През 2021 г. са засадени общо 60 600 бр. сезонни цветя и 1588 бр. декоративни растения, закупени по сключени с Община Габрово договори чрез проведена процедура по реда на ЗОП. Използвани са и 77 865 бр. сезонни и многогодишни цветя, както и 2245 бр. декоративни храсти, произведени в оранжериите на предприятието. Отделно, в зелените

ОП „БЛАГОУСТРОЯВАНЕ“ – ГАБРОВО

5300 Габрово, бул. „Трети март“ №53, тел.: 066/ 800 171, факс: 066/ 801 436

площи и цветните фигури са добавени и 608 бр. декоративни дървета и храсти, както и над 44 000 бр. луковици на лалета и нарциси, получени чрез дарение.

сн.25 и сн.26 Луковиците, дарени на Община Габрово от „Уко България“ ООД

сн.27, сн.28 и сн.29 Зацветяване на фигури и цветници, изпълнено от отдел „Озеленяване“

ОП „БЛАГОУСТРОЯВАНЕ“ – ГАБРОВО

5300 Габрово, бул. „Трети март“ №53, тел.: 066/ 800 171, факс: 066/ 801 436

СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ЗЕЛЕНАТА ИНФРАСТРУКТУРА НА ГРАД ГАБРОВО 2017 – 2023

Осъществяването на необходимите и препоръчителни действия, изведени в етапния план на *Стратегия за развитие на зелената инфраструктура на град Габрово 2017 – 2023*, е важна част от дейностите, свързани с поддържане и подобряване състоянието на градската среда, насочени към постигане на устойчиво развитие на зелената инфраструктура в синхрон и синергия с останалите елементи на урбанизираната територия. Изпълнението на Стратегията е непрекъсваем процес и касае не само отдел „Озеленяване“, но и други структури на Община Габрово.

В *Приложение 1* е обобщен напредъкът по изпълнението на Стратегията за 2021 г.